

**VERKSAMHETS-
BERÄTTELSE**

2017

Föreningen Karlstad Lever

Verksamhetsberättelse 2017

Förvaltningen

Medlemmar

Föreningen hade 120 enskilda och 24 organisationer som medlemmar 2017. Följande organisationer gav genom medlemskap sitt stöd åt föreningens verksamhet:

Folkteatern Järnet	Naturskyddsföreningen Värml.
Folkuniversitetet	NBV-teatern
Fören. Ransätersstämman	Nyeds Dragspelklubb
Fören. Värmländsk Kultur	Squaredance Skogsstjärnan
Karlstads Bokcafé	Studieförbundet Värmland/B
Karlstads Finska Förening	Sv. Kvinnors Vänsterförbud
Karlstads Hembygdsförening	Svenska Turistföreningen
Karlstads Nya Fotoklubb	Värmlands Filmförbund
Karlstad Spelkulturörening	Värmlands Kennelklubb
Konstnärernas kollektivverkstad	Värmlands Sjöfartsgille
Kulturföreningen Cabary	Värmlands Spelmansförbund
Kunskapsradion	Ångbåtssällskapet Polstjärnan

Styrelsen utgjordes av Lennart Wettmark (ordf), Elisabet Larberg, Ann- May Brodén, Carina Ekman, Fredrik Krohn Andersson, Maria Eld, Johnny R Nilsson, Bengt Åkerblom och Per-Ola Åström samt Hans Olsson (adj). Styrelsen har under året vid sidan av ett antal informella träffar haft tre protokollförda sammanträden och arbetat med sedvanlig löpande ekonomi och utformat yttranden och skrivelser.

Årsmöte hölls 2017-03-30 på Gjuteriet. Under förhandlingarna beslöt årsmötet att föreningen under året skulle inbjuda till ett antal medlemsmöten för diskussion kring stadsmiljöfrågor, arrangera Kulturarvsdagen, fortsätta bevaka detaljplanefrågor och hot mot kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer som aktualiseras under året, fortsätta arbetet med att utveckla Gjuteriets roll som träffpunkt och levande kulturmiljö, bedriva en aktiv medlemsvärning och då utnyttja sociala medier som informationskanal, samt att medverka till att arbetet med det kulturhistoriska skyltprogrammet för Karlstad fortsätter.

Arrangemang

Lektor Fryxell och stjärnorna är titeln på Erik Bengtsons bok som utkom 2017. I anslutning till föreningens årsmöte 2017-03-30 presenterade han denna. På ett underhållande sätt, illustrerat med bilder, fick åhörarna höra en berättelse om livet i 1700-talets Karlstad, om Erland Fryxells astronomiska och personliga vedermödor och Gamla gymnasiet och dess lanternin. Eriks berättelse var fylld av fakta och anekdoter, bl a hur han genom att hoppa ner i en sopcontainer lyckades rädda en originalhandling av inbjudan till invigningen av Gamla gymnasiet som firades 1759. Spännande var också historien om Guiljelmus Blaeuws beröm-

da himmelsglob från 1600-talet med dedikation till Tycho Brahe. Globen finns nu i Prag och man har trott att det inte finns någon kopia. Erik har dock lyckats hitta en kopia. Den hamnade först i Skokloster och skänktes sedan till Gamla gymnasiet när det invigdes 1759. Där fanns den omkring 100 år i observatoriet och 100 år i stiftsbiblioteket, innan den så småningom kom till skolmuseet. När skolmuseet lades ner 2012 fortsatte globens resa till Värmlands Museum, där den visades upp tillfälligt på en utställning innan den hamnade under ett skynke i Ulvsby.

Himmelsgloben har stjärnbilder och förklaringar på latin, grekiska och arabiska med stjärnprickar i bladguld. Under Karlstadsdagen som arrangerades 2017-04-22 visades den upp för allmänheten. Tanken är att den så småningom ska få en plats i Värmlands Museums basutställning, när den blir klar 2019.

Erik Bengtson vid den mycket värdefulla himmelsgloben som visades upp under Karlstadsdagen i april 2017.

Kulturarvsdagen 2017

Årets tema var *Natur och kulturarv - miljöer med möjligheter* och skulle ha firats i Karlstad 10 september. Trots ihärdigt planeringsarbete under våren och sommaren lyckades inte styrelsen genomföra arrangemanget, Mycket beroende på svårigheten att engagera lämpliga medarrangörer. Föreningen har sedan 1992 samordnat Kulturarvsdagen i Karlstad och bara en gång tidigare, år 2004, fått ställa in det årliga arrangemanget.

Föreningen arrangerade en jazzkonsert på Café Gjuteriet 2017-10-28 med Powertrion NAOS De eminenta musikanterna var Lars Larsson - saxar, Alfred Lorinius - kontrabas och Edward Olsson - trummor och lattjolajbanslåda.

Kulturplan för Karlstad var rubriken för en föreningsträff som kultur- och fritidsförvaltningen inbjöd till 2017-09-20. Här redogjorde Kristin Franke Björkman för den kulturplan som kommunen håller på att utarbeta. Den syftar till att ge

stöd och vägledning i kommunens arbete med att utveckla kulturlivet. Vid föreningsträffen, där Carina Ekman deltog som representant för Karlstad Lever, diskuterades de inbjudna bl a vilken roll kulturen har, vad som behöver utvecklas och hur kulturlivet kan breddas.

Skyltprogram

Stadshistoriska skyltgruppen är en arbetsgrupp som producerar färdiga informationsskyltar för såväl fysisk uppsättning i stadsmiljön, eller i centrumbildningar i ytterområden, som publicering av texterna på kommunens webbsidor. Underlagen är oftast framtagna av olika lokalhistoriska föreningar och intressegrupper. I gruppen ingår representanter från Värmlands museum, Karlstads kommun, Carlstads-Gillet, Hembygdföreningen och Karlstad Lever. Karlstad Levers representant under 2017 har varit Ann-May Brodén. Hittills har ett tjugotal skyltar tagits fram t ex för Råtorp, Åttkanten, Växnäs, Haga och Väse, Orrholmen, Herrhagen, Rud, Pråmkanalen, Residenstorget, Sandgrundsudden, Dykdalberna, Stadsträdgården, Gamla gymnasiet, Herrhagsskolan, Värmlands museum, Hagatorget, Viken, Torgny Segerstedts plats och Värmlands museum. Dessutom har tre personskyltar producerats: Zarah Leander (Karlstad teaters foajé), Beatles (Sundstaaulan) och Maria Sundelius (Karlsgatan). I det senare fallet har det rört sig om en restaurering av en äldre minnessten som kompletterats med en skylt med samma utformning som de övriga i programmet. Under produktion är bl a skyltar för Nyed, Kvarnberget och

flera tematiska skyltar om Almenkvarteren och Almentorget. I skyltgruppens uppdrag ligger också att hitta lämpliga platser för uppsättning av skyltarna vilket med tanke på den tilldelade budgeten handlar om cirka tre skyltar per år.

Under 2017 har skyltgruppens verksamhet på grund av sjukdom gått på sparlåga. Vid årets enda möte (i januari) diskuterades hur skyltprogrammet bäst presenteras och hur man kan berätta om alla skyltar som hittills tagits fram. Folder eller en förteckning med karthänvisningar på kommunens webb?

Nästa större projekt är stråket längs Älvgatan, med kv Almen, kv Gäddan med mera, där tanken är att ta ett helhetsgrepp och föreningarna letar basmaterial till en hel serie skyltar om personer, händelser, hus, gator och historier. På tur därefter att få skyltar står Kvarnberget och Frödingparken och husen däromkring.

Skrivelser

Detaljplan för Sundsta torg antogs av stadsbyggnadsnämnden 2016-09-21 vilket innebar att förenings tidigare inlämnade synpunkter under samrådet inte beaktats. I yttrandet kritiserade föreningen främst ny bebyggelse närmare än 100 meter från Sundstatjärnets strand med ett åttavånings hus och ett elvavåningshus. Antagandet av detaljplanen överklagades till Mark och miljödomstolen som 2017-04-25 upphävde stadsbyggnadsnämndens antagandebeslut. Domstolens skäl var att detaljplanens beskaffenhet är av stor vikt som inte gör det möjligt för stadsbyggnadsnämnden att anta detaljplanen på delegation. Ärendet behandlades därför först i kommunstyrelsen och sedan i kommunfullmäktige som 2017-05-18 antog detaljplanen.

Mondo Arkitekters illustration av Fastighets AB L E Lundbergs planer för Sundsta torg. Byggnationen beräknas färdig 2020.

Stadshuset och kvarteret Almen

I november 2015 sålde kommunen Stadshuset och tomten till IT-företaget Zynapp för 51 miljoner vilket väckte stark kritik, inte bara för det låga priset, utan också för att kom-

munen frångick sin policy att inte sälja kommunal mark i centrum. I januari 2017 offentliggjordes företagets planer på att bygga på Stadshuset med tre våningar för bostäder, bygga ett gårdshus i tre våningar bakom Stadshuset och bygga ett 20 våningar högt höghus i kvarteret Almen på det då nyanlagda Almentorget intill de äldsta bevarade husen i Karlstad.

De föreslagna ingreppen i den kulturhistoriskt värdefulla miljön väckte kritik från allmänheten och intresseorganisationer. I yttrande 2017-04-20 till stadsbyggnadsförvaltningen framförde Karlstad Lever sin kritik mot exploateringsplanerna eftersom förändringarna i hög grad skulle påverka hela kvarteret Almen negativt. Den bevarade miljön från 1700-1800 talet skulle skymmas av de dominerande nya huskropparna i glas och betong. Föreningen menade att påbyggnaden av Stadshuset och det nya gårdshuset stryks ur detaljplanen av respekt för kulturminnena.

2017-12-06 beslöt stadsbyggnadsnämnden att anta en ny detaljplan för Almen 21 som är det officiella namnet på Stadshuset. Planen innebär att Stadshuset får byggas på med tre våningar och att ett gårdshus på fyra våningar får uppföras på tomten. Det föreslagna 20 våningar höga huset ströks helt ur planen.

Det föreslagna 20 våningar höga huset i direkt anslutning till den kulturhistoriskt värdefulla miljön i kvarteret Almen. Illustration från Arrhov Frick Arkitektkontor.

Publicerat

Värna om kulturmiljön var rubriken på en artikel i Nya Wermlands-Tidningen 2017-05-05 som redogjorde för Föreningen Karlstad Levers kritiska synpunkter på exploateringsplanerna i kvarteret Almen och vårt bemötande av

kommunens argument att de planerade förändringarna inte kommer att påverka skyddet av den gamla bebyggelsen i kvarteret. ”Vi anser att den föreslagna exploateringen i högsta grad berör och påverkar hela kvarteret Almen. Kvarteret bör lämnas ifred så mycket som möjligt och inte utsättas för olämplig miljöpåverkan i sin närmaste omgivning.”

Konsten trivs på Herrhagen var rubriken på ett reportage i majnummret av NWT Xtra. På ett uppslag redovisades de fem konstscener som är grannar på Herrhagen. Förutom presentation av fyra etablerade gallerier intervjuades Hans Olsson om bildutställningsverksamheten på Café Gjuteriet som nu pågått sedan mitten av 1980-talet. Caféet är inget galleri och förmedlar inga konstverk men väggar upplåts till såväl yrkesverksamma konstnärer som bildskapande amatörer i treveckorsperioder. Under åren har bortåt 400 utställningar visats och en hel del av de amatörer som visat sina alster är nu etablerade konstnärer.

Målning med titeln ”A day in a young painters life” som ingick i Per Anderssons bildutställning på Café Gjuteriet 1991. Per var då endast 17 år gammal. Denna lovande talang avslutade dock sin konstnärskarriär tidigt. Han har numer bytt namn och är verksam inom helt andra områden.

Övriga aktiviteter

Framtidsrådet bildades 2008 på initiativ av Carlstads-Gilletts ålderman Per Berggrén. Rådet utgjordes av Föreningen Karlstad Lever, Karlstads hembygdsförening och Carlstads-Gillet samt representanter från kommunen. Avsikten var att rådet tillsammans med politiker och tjänstemän i staden skulle skapa ett vackert och bra Karlstad genom att vara med i ett tidigt skede av utvecklingsprocessen. Rådet har sedan dess arbetat på olika sätt med diverse frågor men har på senare år inte haft någon aktivitet. På initiativ av Carlstads-Gillet är därför Framtidsrådet från och med 2017 tills vidare vilande.

Gåvor

Föreningen har under året tacksamt tagit emot ett flertal penninggåvor från vänliga givare.

Hemsida och Facebook

Förutom Gjuteriets hemsida har föreningen sedan 2006 en egen hemsida på internet med adressen www.karlstadlever.nu. Den gör det lätt för intresserade att hitta information om föreningen och aktuella arrangemang. Under året har hemsidan successivt utökats med rapporter och bilder från föreningens genomförda aktiviteter såsom Kulturarvsdagen, m fl och de senaste årens verksamhetsberättelser. Besökare har således möjlighet att skaffa sig en omfattande bild av föreningens arbete. Under året har besöksfrekvensen i snitt varit 60 besök per månad. De flesta besökare hittar sidan via länkar från andra webbplatser, främst från Gjuteriets hemsida och kommunens föreningsregister och evenemangskalender men också i stor utsträckning från Carlstads-Gillet.

I syfte att sprida information om föreningen och värva medlemmar har föreningen även en sida på Facebook. Den ligger ute på nätet sedan september 2012 och har fått en hel del gilla-markeringar. Här får besökarna fortlöpande tips om föreningens kommande arrangemang och de skrifter som finns till försäljning.

Gjuteriet

En omfattande verksamhet bedrevs på Gjuteriet under 2017. Utöver de permanenta hyresgästerna kan man konstatera att ett stort antal grupper utnyttjat lokaler tillfälligt, såväl dagtid som kvällar. Året har därmed som vanligt präglats av "trångboddhet" och mycken energi har fått användas för att få en väl fungerande intern logistik som möjliggjort ett effektivt samutnyttjande av lokalresurserna.

Media

Värmlands Filmförbunds videoredigeringsstudio och klubbрум utnyttjades flitigt av föreningens medlemmar såväl dagtid som sent in på nätterna. Lokalen fungera också som en mindre biograf. Bokning av redigeringsstid, videokameror och annan utrustning sker via internet medan utlämning av nycklar och utrustning till Filmförbundets åttioalet medlemmar sker via Café Gjuteriet enligt över-

enskommelse med klubben. I samarbete med den lokala TV-kanalen *Vår television* ges medlemmarna möjlighet att få filmer visade i programmet *Filmfönstret* som produceras av Filmförbundet för den öppna lokala TV-kanalen. Föreningen arrangerade också som vanligt den årliga kortfilms-tävlingen Filmörnen där 58 bidrag visades.

Några av Värmlands filmförbunds cineaster. Bakre raden från vänster Ingela Ström, Ulf Norström. Främre raden: Helene Tivemark, Omed Latif och Kjell Bergström.

Från Radio Solstas Studio Ett sändes ca åtta timmars närradio i veckan av fyra föreningar där KarlstadRocks och Kunskapsradion stod för merparten. I december besöktes studion av ett stort antal mycket entusiastiska grundskoleelever i årskurs fem som under ledning av Nicklas Nyholm under ett par dagar fick prova på att direktsända radio.

Karlstads Nya Fotoklubb genomförde ett stort antal fotokurser för såväl nybörjare som mer erfarna fotografer. Klubblokalen har iordningställt för att vid sidan av kurs- och mötesverksamheten även kunna fungera som en mindre fotoateljé där också diskussionskvällar med digital bildvisning arrangeras. Tidigare bokade fotoklubbens medlemmar ateljén och mörkrumstider via Café Gjuteriet men detta sker numera online via klubbens hemsida.

Teater och dans

Amatörteaterverksamheten inom NBV-teatern och Folkteatern Järnet var lika omfattande som året innan med såväl ungdoms- som vuxengrupper. Teaterlokalen Järnet utnyttjades vid sidan av Folkteatern Järnets egen verksamhet för två av Kulturskolans barnteatergrupper, *Teater Mimm* och *Teater rampljus* samt vid flera tillfällen av externa teatergrupper för repetitioner. Teaterverksamheten på Gjuteriet omfattar även fyra föreningar för olika former av modern spelkultur, som under året lockat till sig nya deltagare. Drygt 150 ungdomar deltar regelbundet i aktiviteterna som vid sidan av själva spelandet omfattar tillverkning av rekvisita och spelutrustning. Som tidigare år arrangerades flera större rollspelslive, spelkonvent och LAN-spel på Gjuteriet under 2017 som lockade ungdomar från hela landet. Under sommarlovet arrangerades även under fyra veckor aktiviteter för barn och ungdomar i åldern 6 - 15 år.

I den populära dansverksamheten deltog under året ca 140 personer som utvecklade sina färdigheter i såväl tango

som squaredance, salsa, swing och flamenco. Även för de allra minsta bedrevs dansverksamhet i Kulturverkstans grupper (se under rubriken Musik nedan). I Studieförbundet regi arrangerades också *Danskarusellen* som är en kombinerad tävling och en riksomfattande turné där tolv dansgrupper deltog i finalen som hölls på Nöjesfabriken.

Ljussättning i teaterlokalen Järnet som har plats för 40 besökare.

Kursverksamheten i Studieförbundets regi var mycket omfattande och bedrevs såväl på dagtid som på kvällar och helger i Gjuteriets lokaler. Cirklarna omfattar vitt skilda ämnen som sportfiske, jakt, fåglar, turism, hunduppfödning, måleri, orkidéodling, stadsodling, hantverk, design, mm. Som exempel kan nämnas att hantverk och bildmåleri utövades av åtta grupper varje vecka och en krokikurs som lockade 40-talet deltagare. 30 blivande jägare genomgick utbildning för jägarexamen. Dessa har även möjlighet att öva skytte i lokalerna med hjälp av den synnerligen populära digitala skyttesimulator som finns för ändamålet. En lokal är utrustad som slöjdsal där 20-talet knivslöjdare kunde utöva sitt hantverk under året.

Musik

I Kulturverkstan deltog under 2017 drygt 300 barn i åldrarna 0-14 år varje vecka i olika grupper med inriktning på musikal, dans, musik & rörelse och musik samt tre föräldra/barngrupper för de allra minsta och en musikalgrupp för seniorer som träffades en gång i veckan. Lokalerna nyttjades även regelbundet av Nyeds Dragspelsklubb och vid några tillfällen för andra kurser som hölls av externa aktörer. Kulturverkstan anordnade även ett sommarläger i juni för 40 barn i åldern 10-12 år.

Rockmusikverksamheten i Studieförbundets regi var omfattande och innebar maximalt utnyttjande av lokalerna. Vid årets utgång samutnyttjade 24 musikgrupper nio ljud-

Musikalgruppen med barn i åldrarna 7 - 14 år övar sina danssteg i Kulturverkstan.

Ett glatt gäng seniorer träffas en gång i veckan på Gjuteriet för att utveckla sina färdigheter som musikalartister.

isolerade repetitionsrum och SpeedBalls inspelningsstudio som också användes av tillfälliga nyttjare. Studioen var i princip fullbokad under året och en rad inspelningar genomfördes. Även flera kurser i inspelningsteknik hölls varav en speciellt för tjejer. I provisoriska lokaler i källarplanet samsades också tre musikgrupper och den mindre studioen Musikmedjan i källaren utnyttjades för inspelningar.

Musikakuten är namnet på den instrumentalundervisning som omfattar både individuell och gruppundervisning i keyboard, gitarr, bas, sång och trummor. Här deltog under året 20-talet elever. Antalet fullt utrustade repetitionslokaler har utökats från två till tre vilket innebar att fler spelsugna nybörjarmusikanter gavs möjlighet att utöva sitt intresse på Gjuteriet. Musikakuten har även en särskild slavgerksstudio med ett antal digitala trumset användes för undervisning. Tack vare den digitala tekniken kunde därmed flera utövare spela samtidigt i samma rum utan att störa varandra. Under vinjetten *Musik på Gjuteriet* genomfördes under sommaren flera sommarlovsaktiviteter för ungdomar i åldern 13-15 år med "Drop in" för intresserade att prova på inspelningsteknik, trummor, bas, gitarr, keyboard, sång och att spela i grupp.

Inom musikverksamheten på Gjuteriet ingår också *Music Innovation Network Inner Scandinavia* (MINS) som är ett flerårigt projekt för utveckling av musikbranschen i Hedmark och Värmland. Genom forskning, nya utbildningar och nära samarbete med branschen arbetar man med att på olika sätt styrka regionens musikliv med fokus på populärmusik i relation till nya medier och hur de förändrar musikbranschen. Projektet är ett samarbete mellan Karlstads universitet, Högskolan i Hedmark och Studieförbundet.

I syfte att ge de grupper som bedriver cirklar inom Studieförbundet spelningstillfällen för publik arrangerades i samarbete med andra aktörer ett stort antal konserter under året. Under vinjetten *Livekarusellen* genomfördes nära 18 spelningar för ca 50 band runt om i Värmland med en avslutande riksfinal på Nöjesfabriken i maj. Under festivalen Putte i parken och under Kulturnatten ordnades särskilda scener för lokala band. Under året arrangerades också konserter i såväl Karlstad som runt om i landet under vinjetten Nemis Live. Utöver dessa större arrangemang genomfördes även särskilda musikaktiviteter i samarbete med fritidsgrändar i Karlstad.

Det står alltid ett antal grupper i kö för att få replokaler på Gjuteriet vilket innebär att alla nya lokalsökande tyvärr får rådet att leta på annat håll i Karlstad. Ett flertal seminarier och kurser (t ex utbildningar i musikproduktion) kunde ändå genomföras genom nyttjande av Vinden och mindre grupprum som övrig tid används för studiecirkelverksamhet med annan inriktning än musik.

En grupp grundskoleelever gjorde studiebesök i SpeedBalls inspelningsstudio där Martin Groenert visade hur man handhar den tekniska utrustningen.

Vinden har använts för intern kursverksamhet. Den har dessutom i stor omfattning upplåtits till ett antal föreningar och grupper för arrangemang, möten, kurser mm.

Karlstads Obrända Bibliotek invigdes 2005 i en mindre lokal på Gjuteriet. Initiativtagare var handbokbindare Olof A. Myrin som i samarbete med Carl Göran Holm (Karlstads Bokcafé) och Hans Olsson (Gjuteriet) skött om verksamheten. Biblioteket består enbart av böcker som gallras ut från de kommunala biblioteken och som annars skulle ha gått till förbränning. Syftet med etableringen är att förlänga användningstiden för dessa böcker genom att erbjuda allmänheten att botanisera bland hyllorna och gratis ta med sig det

man finner läsvärt. Återlämning av ”lånade” böcker undanbedes således och förhoppningen är istället att så många som möjligt återbrukas av nya läsare. Man kan glädjande konstatera att biblioteket fyller sin funktion och att utgållade böcker fylls på i samma takt som andra ”lånats ut”. Av de 40 hyllmeter som ryms i biblioteket har under året har ca en meter omsatts varje vecka.

Obrända biblioteket fungerar även som ett av de bokningsbara mötesrum för föreningar som inte har egna lokaler på Gjuteriet. Flera av dessa hyr också förvaringskåp och har in postadress till Gjuteriet. Under 2017 utnyttjades denna möjlighet vid drygt femtio tillfällen.

Vid årets utgång bedrev 16 föreningar eller organisationer, två teaterföreningar, 24 musikgrupper och fem verkstäder verksamhet i permanenta egna arbetslokaler. Ytterligare 30-talet olika föreningar eller grupper samutnyttjade dessutom regelbundet mötesrum och ytterligare ett stort antal externa grupper använde vid enstaka tillfällen de större samlingslokalerna och studierummen för föreningsmöten, arrangemang, utbildningar och liknande. Tre verkstadslokaler i källarplanet användes under året för musikverksamhet. En hyresgäst avhystes från en verkstadslokal i juli på grund av obetalda hyror och en ny hyresgäst flyttade in i november. Vid årets utgång var alla lokalytor uthyrda.

Förutom de publika arrangemang som genomfördes av olika grupper och föreningar på Vinden under året inbjöd Kulturskolans teatergrupp Rampljus till en föreställning av *Mormor gråter*, ett julspel av Jonas Gardell och Kulturskolans teatergrupp Teater Mimm bjöd på en föreställning av *Tågstationen eller i väntan på ett tåg*. NBV-teatern inbjöd under våren till fyra framföranden av *Som man bäddar får man ligga*, en komisk musikteaterföreställning.

Under hösten bjöd jazzgruppen NAOS på musik vid en konsert i Café Gjuteriet. I sedvanlig ordning framträdde barn från daghemmet Freja med luciatåg och julsånger vid det traditionsenliga luciafirandet i Café Gjuteriet.

Den intima cafélokalen på Gjuteriet har i många år fungerat som en mötesplats där engagerade åhörare och Karlstads Bokcafé's föreläsare kunnat mötas i givande diskussioner. Under året arrangerade Bokcaféet fem av sina välbesökta och uppskattade föredrag på Gjuteriet. Bokcaféet har en permanent tidskriftshylla i cafélokalen med ett utbud av tidskrifter som annars kan vara svåra att uppbunga i Karlstad.

Bildutställningar

Föreningen arrangerade under året bildutställningar i Café Gjuteriet. Elva utställningar har visats innefattande olika tekniker. Utställare har varit:

”Mitt Nepal” (bilder skapade av nepalesiska ungdomar)
Linda Johansson (akryl)
Catherine Nilsson (tuschteckningar)
Onsdagsgruppen (akvarell)
Lena Andersson (olja)
Karlstads Nya Fotoklubb (foto)
Mona Johansson (akryl, spray, lackpenna)
Hanna Ankarstrand (måleri på återbruk)
Mia Älegård (akvarell)
Petra Svedberg (foto av kroppsmålningar)
Paletten (blandteknik)

Utställningsverksamheten i caféet, som nu pågått i över 30 år, har blivit ett uppskattat forum för många bildskapare. Några av utställarna har också arrangerat vernissager vilket lockat nya besökare till Gjuteriet.

Akvarell av Mia Älegård som var en av bildutställarna i Café Gjuteriet under 2017.

Gjuteriets husgrupp

Vid ett möte 2016-10-19 där representanter för verksamheterna i Gjuteriet deltog diskuterades husets framtid och förslag på förbättringar. Gruppen beslöt att genom en enkät till samtliga verksamma grupper i huset inhämta förslag på förbättringsåtgärder och andra önskemål. Svar inkom i december 2016. Husgruppen sammanträdde 2017-05-09 och diskuterade förbättringsförslagen och upprättade en pre-

liminär åtgärdsplan som innebär uppförskning av entre', korridorer, trapphus och toaletter samt förslag på olika sätt att marknadsföra Gjuteriet och utåtriktad programverksamhet. I enkäten framkom även önskemål om utökning av det ekologiska sortiment i caféet vilket gjordes under året. Dessutom finns önskemål om att i huset skapa en danssal och en studio för inspelning av podcast, film och TV-sändningar via internet. Gjuteriets föreståndare undersöker vilka möjligheter som finns för att tillgodose några av dessa behov under budgetåret 2018.

Personal

Under året har Katalin Mattsson och Adelaine Svanberg på ett förtjänstfullt sätt givit service åt hyresgäster och besökare till Café Gjuteriet. Birgitta Jakobsson har fungerat som vikarie i caféet vid olika tillfällen. Ronja Gustafsson utförde arbetspraktik från februari till april och Gita Malekzadeh utnyttjade caféet som språkpraktikplats under några veckor under hösten. Det praktiska och administrativa arbetet för Gjuteriet sköttes under året av Hans Olsson (föreståndare), Magnus Norström (vaktmästare) och Hanna Tedfeldt som skött lokalvården och andra serviceuppgifter och även fungerat som vikarie i caféet vid behov.

En äldre handmålade varuskyld finns uppsatt som dekoration i Café Gjuteriet sedan 1998. Den skänktes då till Gjuteriet av Owe Norling som 1964 med hjälp av bräckjärn och i skydd av mörkret stal den från tidigare Cafe Iris som låg på Östra Torggatan 21. Huset var dock utrymt och revs några dagar efter Owes brott som därför i stället borde anses varit en räddningsaktion. Under alla förhållanden begicks stölden för över femtio år sedan vilket gör att den vid det här laget preskriberats flera gånger om.

Samfällighetsföreningen i kvarteret Gjutaren

Med anledning av nya fastighetsbildningar inom kvarteret Gjutaren, bildades i april 2004 samfällighetsföreningen *Gemensamhetsanläggningen Gjutaren*. Styrelsen utgörs av representanter för samtliga fastighetsägare i kvarteret (för närvarande Karlstads kommun, Nöjesfabriken, Karlstads Energi och Karlstad Lever) som gemensamt skall sköta och bekosta drift och underhåll av de anläggningar som finns på gården (körvägar, parkering, el- och VA-installationer, planteringar, mm). Gjuteriets föreståndare Hans Olsson med styrelseledamot Elisabet Larberg som suppleant ingick i GA Gjutarens styrelse under året.

Ekonomi

Bokslutets struktur

Föreningen bedriver sin verksamhet inom två ekonomiska grenar där den ena är den ideella föreningsverksamheten och den andra förvaltningen av Gjuteriet där också caféverksamheten ingår. Alla intäkter och kostnader som hänförs till föreningen eller Gjuteriet redovisas på två separata resultaträkningar. Som ett komplement till Gjuteriets resultat redovisas också caféverksamhetens bruttoresultat särskilt. Anledningen till detta är att underlätta löpande ekonomisk uppföljning av resultatet och redovisning till skattemyndigheten. I balansräkningen sammanförs de olika verksamhetsgrenarna i en tablå.

Gjuteriets resultat

En hyresgäst i en verkstadslokal avhystes på grund av obetalda hyror som tyvärr inte gick att driva in, något lägre omsättning i caféet och lägre lönebidrag med anledning av tjänstledigheter gjorde att Gjuteriets intäkter blev totalt 37 100 kr lägre än budgeterat. Gjuteriets kostnader blev sammantaget 10 200 kr högre än de budgeterade där merparten av fördyringen utgjordes av ökad kostnad för löner och sociala avgifter med anledning av obudgeterat behov av vikarier, lägre bruttomarginal för caféet och kostnad för ej avlyftbar moms.

Sammantaget innebär budgetavvikelse att Gjuteriet efter avskrivningar uppvisar ett underskott på 96 800 kr att jämföra med det förväntade underskottet på 49 500 kr.

Föreningens resultat

Alla föreningens kostnader kunde hållas 18 200 kr lägre än de budgeterade. Besparingar gjordes främst för porto, mötesverksamhet och arrangemangskostnaden för Kulturarvsdagen som inte kunde genomföras. Föreningens intäkter blev sammantaget 15 000 kr lägre än budget beroende på bortfall av kommunens bidrag för Kulturarvsdagen och att medlemsavgifter inte inbetalades i den omfattning som förväntats. Sammantaget uppvisar föreningen därmed ett överskott på 8 000 kr att jämföra med det förväntade underskottet på 4 800 kr.

Eget kapital

Årets totala verksamhet har givit ett underskott på 88 736 kr att jämföra med det förväntade underskottet på 54 300 kr. Föreningens ekonomiska ställning förbättrades dock

under året genom att kommunen beviljade ett investeringsbidrag till Gjuteriet på 382 000 kr. Detta användes inte i den löpande verksamheten utan är enbart avsett för förbättringar i fastigheten. Tillskottet ökar därmed det egna kapitalet från 1 134 157 kr till 1 427 421 kr. Föreningens kasalikviditet (likvida medel i procent av kortfristiga skulder) är ett mått på den kortsiktiga betalningsberedskapen och bör vara minst 100%. Den var vid årsskiftet 123,56% (förra året 86,70%) vilket visar att det finns en tillräcklig likviditet. Rörelsekapitalet (samtliga omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder) var därför positivt om 125 351 kr vid utgången av 2017 (förra året -82 584 kr). Första veckan i januari 2018 inbetalas även vissa hyror samt i slutet av januari, kommunens hyresbidrag för första halvåret vilket ger en mer än fullgod kapitaltillgång för de löpande utgifterna på kort sikt. Föreningen har dessutom en outnyttjad checkkredit om 100 000 kr som extra buffert.

Karlstad den 8 februari 2018

Ann-May Brodén, Fredrik Krohn Andersson, Carina Ekman, Elisabet Larberg, Maria Eld, Johnny R Nilsson, Lennart Wettmark, Bengt Åkerblom och Per-Ola Åström.

Rädda Badhuset

Informationsblad för Föreningen Rädda Badhuset våren 1980

Pris 3 Kr

Badhusvänner - i år avgörs det

Med ett stort stöd av tillförlitliga bidrag till ett nytt badhus. På de flesta håll har vi fått intrycket för att Karlstads gamla badhus bör få vara värdare. Förtägen för att inte kunna rida ryggen har dock haft en viss spridning och därför en pessimistisk åsikt där man skulle vilja se äldre byggnader stå kvar om det gamla Karlstad. Men vi ser nu ett ljus på ett bättre badhus som byggs.

De gamla resultaten av en upprensning av Salskallien och gamla Rådhuset har bidragit till ett bra intryck för att Rådhuset badhuset till ett kulturför.

Föreningens aktivitet har verksamheten till ett nytt badhus. På de flesta håll har vi fått intrycket för att Karlstads gamla badhus bör få vara värdare. Förtägen för att inte kunna rida ryggen har dock haft en viss spridning och därför en pessimistisk åsikt där man skulle vilja se äldre byggnader stå kvar om det gamla Karlstad. Men vi ser nu ett ljus på ett bättre badhus som byggs.

Resultatet av våra ansträngningar blev ett bra intryck för att Rådhuset badhuset till ett kulturför.

Årsmöte

Föreningen Rädda Badhuset kallar till årsmöte på torsdagen den 2 juni 1980 hos Sparstället på Galla Stillehuset, Kungälvst. 1.

Årsmötet öppnas av ordföranden Per-Ola Åström. Därefter följer ett antal beslut. Detta är ett viktigt möte för oss alla. Vi ser fram emot att möta er på plats.

Informationen om detta möte finns i detta informationsblad. Om Du önskar fler exemplar av Rådhuset Badhuset för Din verksamhet och bekanta kan Du beställa 30 kr på postkassan 439 66 13-4 och vi skickar till.

Föreningen Karlstad Lever bildades 17 januari 1979, då under namnet *Rädda Badhuset*. I samband med föreningens årsmöte 1980 gavs ett informationsblad ut där tankarna på att göra badhuset till ett föreningshus och verksamhetsberättelsen för det första året presenterades. Bokslutet redovisade då 556 betalande medlemmar, intäkter på 3 215 kr och utgifter på 7 419 kr.

Balansräkning för Föreningen Karlstad Lever per 31 december 2017

	2017	2016
Tillgångar		
Likvida medel		
Kassa (Föreningen)	376	
Kassa (Caféet)	26 496	
Checkräkning 439 51 798 - 8 (Gjuteriet, saldo 255 146:69)	255 147	
Swedbank 703 304 050-7 (föreningen, saldo 249 799:08)	249 799	531 818
Swedbank 904 904 700 - 5 (Gjuteriets sparkonto, saldo 30 074:55)		30 074
Summa omsättningstillgångar	648 810	364 477
Kortfristiga fordringar		
Fordringar enligt specifikation 1	53 217	
Ingående moms (nov och dec)	26 757	
Skattefordringar (återbäring särskild löneskatt 2015 - 2017)	4 944	84 918
Summa	84 918	156 883
Lager Caféet		2 000
Summa omsättningstillgångar	648 810	2000
Inventarier		
Caféverksamheten	0	
Administration och fastighetens skötsel	0	0
Byggnaden Gjutaren 2 (intecknad för 3 mkr, pantbrev till Karlstads kommun)	3 842 244	
Avskrivning 1986 - 2017	-1 489 966	2 327 229
Summa anläggningstillgångar	2 352 278	2 327 229
Summa tillgångar	3 001 088	2 880 663
Skulder och eget kapital		
Kortfristiga skulder		
Fonderade bidrag för utgivning av Karlstad med kulturhistoriska ögon del III	23 436	
Fille Johanssons minnesfond	3 100	
Förskottsbetalda hyror	149 315	
Leverantörer enligt specifikation 2	117 162	
Anställdas källskatt december	23 520	
Interimistiska och övriga skulder enligt specifikation 3	28 939	345 472
Avsättning för intjänad semester (Adm o fastighetsskötsel 109 210, Caféet 56118)		165 328
Utgående moms (nov och dec)		12 659
Summa kortfristiga skulder	523 459	449 044
Långfristiga skulder		
Swedbank hypotekslån (därav amorteras under nästa år ca 60 000 kr)	1 050 208	1 110 488
Summa långfristiga skulder	1 050 208	1 110 488
Summa skulder	1 573 667	1 746 506
Eget kapital		
Inbalanserat		1 134 157
Ågartillskott (kommunalt investeringsbidrag 2017 enligt spec. 4)	382 000	
Årets resultat Gjuteriet (se kommentar spec. 5)	-96 783	
Årets överskott Föreningen	8 047	293 264
Summa eget kapital (till nästa år inbalanseras)	1 427 421	-76 930
Summa skulder och eget kapital	3 001 088	2 880 663

Fastställt av styrelsen den 8 februari 2018

Lennart Wettmark
ordförande

Hans Olsson
kassör

RESULTATRÄKNING 2017

Gjuteriet

		2017	2016
Intäkter Gjuteriet			
Hyror verkstäder (416:70 per kvm)	178 892		
Studieförbund m fl (ej subventionerade)	373 692		
Föreningarna	258 052		
Bokningar och skåp	19 600	830 236	834 120
Värmedebitering verkstäder (136:00 per kvm)		59 187	65 429
Caféets bruttointäkt		110 400	124 809
Utförd städning	75 188		
Kopieringsavgifter	1 200	76 388	79 876
Ränteintäkter		0	0
Extraordinära intäkter (inköp för hyresgäster, Gjutarens del av renhålln. bredband, mm)	8 391		
Övrig extraordinära intäkter	0	8 391	6 897
Hyra från kommunen		873 000	865 000
	Summa intäkter Gjuteriet	1 957 602	1 976 131
	Årets underskott Gjuteriet	96 783	85 862
	Summa Gjuteriet totalt	2 054 385	2 061 993
Kostnader Gjuteriet			
Löner och sociala avgifter totalt (Adm o skötsel 1 107 778, Caféet 497 320)	1 605 098		
./. lönebidrag från AF (Adm o skötsel 165 412, Caféet 243 849)	-409 261		
Förändring av semesterskuld (Adm o skötsel 7 085, Caféet -16 734)	9 649		
Personalhälsövård, skyddsutrustning, kompetensutveckling, mm	398		
Personalsocial verksamhet, praktikplatser, mm	0	1 205 884	1 157 120
Administration			
Förbruknings- och lokalvårdsmaterial	32 775		
Kontorsmaterial, tele, porto och datatrafik	17 679		
Förbrukningsinventarier och reparation av dito	5 303		
Kopieringsapparaten (hyra och serviceavtal) samt trycksaker	12 406	68 163	65 919
Reklam och PR		4 886	4 343
Frammående tjänster (kreditförfrågan UC och inrivningskostnader)		5 938	73
Fastighetskostnader			
Hiss- och brandsyner, lås, nycklar och bevakningskostnader	9 659		
Serviceavtal Caverion (ventilation)	25 502		
Frakter och transporter samt övriga fastighetskostnader	1 410		
Kostnader gemensamhetsanläggningen Gjutaren (snöröjning, mm)	0		
Vatten och avlopp	38 542		
Fjärrvärme	268 640		
Belysningsel	81 317		
Renhållning	13 724		
Reparationer och underhåll	37 066		
Fastighetens förbrukningsinventarier och reparationer av dito	2 714		
Försäkringspremier	19 400	497 974	559 939
Kapitalkostnader			
Tomträttsavgäld	77 792		
Räntekostnader	24 736	102 528	116 539
Bankavgifter och öresutjämning (Adm o fastighet 2 117, Café 3 941)		6 058	5 496
Avskrivningar			
Inventarier	0		
Byggnaden	61 232	61 232	59 507
Ej erhållna fordringar		295	0
Extraordinära kostnader			
Övriga extraordinära kostnader (ej skuldförd delbetalning fastighetsförsäkring 2016)		4 971	135
Ej avlyftbar moms		81 531	78 038
Särskild löneskatt på pensionskostnader (Adm o fastighet 12 684, Café 2 241)		14 925	14 884
	Summa kostnader Gjuteriet	2 054 385	2 061 993
	Årets överskott Gjuteriet	0	0
	Summa Gjuteriet totalt	2 054 385	2 061 993

RESULTATRÄKNING 2017

Föreningen Karlstad Lever

	2017	2016
Intäkter föreningen		
Medlemsavgifter enskilda (118 st betalda, 2 hedersmedlemmar och 37 obetalda)	11 800	
organisationer (24 st varav 2 bytesmedlemskap och 4 obetalda)	3 300	
Ianspråktaget bidrag för utgivning av "Karlstad med kulturhistoriska ögon" (fonderat 23 436)	0	0
Bidrag till Kulturarvsdagen 2017 från Karlstads kommun	0	8 000
Inäkter från arrangemang, mm	0	0
Gåvor till föreningen	300	850
Försäljning av skrifter, mm	1 612	625
Summa intäkter Föreningen	17 012	26 275
Årets underskott i föreningsverksamheten	0	0
Summa Föreningen totalt	17 012	26 275
Kostnader Föreningen		
Porto, kontorsmaterial, mm	1 850	309
Mötesverksamhet, arrangemang	1 000	0
Kulturarvsdagen 2017	0	8 301
Medlemskap (Värml.Kultur, Byggnadsvård, Hembygdsfören., Folkörörelsernas arkiv, mfl)	1 415	1 415
Trycksaker	2 149	5 149
Bankavgifter	300	0
Datatrafik och webbhotell	2 176	1 869
Uppvaktningar och gåvor	75	300
Summa kostnader Föreningen	8 965	17 343
Årets överskott i föreningsverksamheten	8 047	8 932
Summa Föreningen totalt	17 012	26 275

BRUTTORESULTAT 2017

Café Gjuteriet

	2017	2016
Intäkter		
Servering (12% moms)	208 045	
Försäljning leveranser (12% moms)	88 649	
Övriga intäkter	0	
	296 694	288 939
Direkta kostnader		
Råvaror	139 793	
Förbrukningsmaterial	14 295	
	154 088	139 318
Omkostnader		
Arbetskläder och skyddsutrustning	0	
Förbrukningsinventarier och reparation av dito	6 298	
Kontorsmaterial, porto, mm	1 350	
Telefon 100 700	3 186	
Reklam, PR och annonser	4 070	
Livsmedelstillsyn	1 624	
Sotning imkanaler ventilation	621	
Försäkringspremier (Skandia och Anticimex)	7 968	
Tidningsprenumerationer, mm	7 089	
	32 206	24 812
Caféets bruttointäkt 2017	110 400	124 809

Specifikationer till balansräkningen per 31 december 2017

	2017	2016
1. Fordringar		
Caféets fakturerade försäljning	4 664	
Fakturerade kopieringsavgifter, bokningar och skåphyror	1 800	
Obetalda hyror kv 4	6 352	
Medlemsavgifter 2017 (inbetalda jan 2018)	200	
Collectum (felaktig inbetalning)	0	
Sporshallen Gjutarens del av renhållning 2017	5 719	
Schindler hisservice betald för kvartal 1/2017	0	
Fakturerad städning hösten	34 482	
	53 217	127 464
2. Leverantörer		
El norra delen november - december	3 735	
Effektel november - december för södra delen	13 003	
Belysningsel lokal 009 och 003 november - december	2 077	
El lokal 001 december	771	
Vatten och avlopp kv 4	11 720	
Fjärrvärme november och december	81 532	
Renhållning kv 4	4 324	
	117 162	125 504
3. Interimistiska och övriga skulder		
Förskottsbetalda medlemsavgifter	200	
Felaktigt beräknad momsskuld som skall avskrivas 2017	0	
Arbetsgivaravgifter december	28 739	
	28 939	32 659
4. Ägartillskott		
Kommunalt investeringsbidrag 2017 för förbättringar i fastigheten	382 000	0
Använda medel under 2017	-86 281	0
	295 719	0

Investeringsbidraget erhålls med 382 000 år 2017 och 382 000 under år 2018. Det egna kapitalet ökar därför varje år under perioden 2017 - 2018 med 764 000. Då medlen investeras i fastigheten kommer fastighetens värde att öka lika mycket före före avskrivningar.

Revisionsberättelse 2017 för Föreningen Karlstad Lever

Org nr 873201-3332

Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning i Föreningen Karlstad Lever för år 2017. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisions sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i föreningen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot har handlat i strid med föreningens stadgar. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med god revisions sed i Sverige och ger i alla väsentliga avseenden en rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2017.

Styrelsens ledamöter har enligt vår bedömning inte handlat i strid med föreningens stadgar.

Vi tillstyrker därför att årsmötet fastställer balansräkningen och resultaträkningen, samt beviljar styrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2017.

Karlstad den 16 februari 2018

Klara Patzauer

Mats Danielsson

Skrifter från Föreningen Karlstad Lever

Föreningen har givit ut en rad småskrifter. Ett litet lager med restupplagor finns av några titlar som du kan köpa direkt på Gjuteriet men du kan även beställa via e-post info@karlstadlever.nu eller telefon 054 - 10 00 00 eller genom att sätta in beloppet på Föreningen Karlstad Levers bankgiro 608-8579. Ange vilken skrift du vill ha och ditt namn och adress så kommer skrifterna hem till din brevlåda.

KARLSTAD MED KULTURHISTORISKA ÖGON
Sandgrundsgatan och Norra Strandgatan

Lagom till föreningens 30:e årsmöte tyckte vi att det var dags att redovisa vad vi anser vara kulturhistoriskt värdefullt i Karlstads stadsrum. Vi planerar att presentera våra ståndpunkter i en serie skrifter där en gata eller ett område presenteras. Den första utgåvan som kom ut i mars 2009 behandlar Sandgrundsgatan och Norra Strandgatan. Vi ger en beskrivning av varje kulturhistorisk värdefull byggnad eller miljö i detta stråk och tolkar värdet och betydelsen i stadsrummet. Vår förhoppning är att skriften kan vara en vägledning för intresserade karlstadsbor och besökare som vill lära känna Karlstads stadsmiljö och att den även kan ge inspiration till läsaren att företa egna promenader i staden för att utforska stadsrummet ytterligare.

Skriften omfattar 72 sidor med färgillustrationer och kostar **96 kr** inklusive porto.

KARLSTAD MED KULTURHISTORISKA ÖGON II
Husen kring Frödingsparken

Den andra delen i skriftserien Karlstad med kulturhistoriska ögon där föreningen ger sin syn på de kulturhistoriska värden som finns i Karlstads centrum. Denna gång har vi riktat blickarna mot husen i och kring Frödingsparken.

Skriften omfattar 104 sidor med färgillustrationer och kostar **96 kr** inklusive porto.

SMÅSKRIFTER/GUIDER

utgivna i samband med Kulturarvsdagen:

Pris: **38 kr** inklusive porto.

Skådeplats Karlstad 1808 (2009), 36 sidor. Artiklar: Skådeplats Karlstad 1809 (av Elisabet Larberg), Georg Adlersparre och revolten i Karlstad (av Eva Fredriksson), Adlersparres proklamation (avskrift), Lantvärnet i Värmland (av Sven-Åke Modin), Tusenfalt igen (av Håkan Eles), Olof af Wibeli - landshövdingen i Fänrik Ståls sägner (av Erik Bengtson), Vindarnas boning (av Anna Svensson) samt Händelser i Europa och Sverige 1805-1809 (sammanställning av Elisabet Larberg).

Smaka på husen (2008), 24 sidor. Artiklar: Smaka på Karlstad (av Lena Sewall), Löfbergsskrapan (av Ylva Matikainen), Lukta på husen (av Bo Göran Sjögren), Törkad mört (av Gustav Persson), Mariebergsskogen - en park för alla sinnen (av Cecilia Hardestam) och Mariebergs herrgård (av Mattias Libeck).

Mötesplats kvarteret Almen (2006), 28 sidor. Artiklar: Byggnadsminnena i kvarteren Almen och Gäddan (av Erika Hedenskog, Sigurd Gustavson (av Kjell Fredriksson), Från Salttorg till Residenstorg (av Elisabet Larberg), Karlstads bebyggelse under 1600- och 1700-talet (av Maria Linder) samt Torgliv förr och nu (av Britt-Marie Insulander).

Sjöfartsstaden Karlstad (2005), 24 sidor. Artiklar: Handels- och sjöfartsstaden, Varuströmmarna över Karlstads hamn, Karlstads gamla hamn, Pråmkanalen och slussen, Kanikenäset och Kanikenäsholmen, Varv och skeppsbyggeri (samtliga av Åke Sallnäs) samt Dykdalberna i Klarälvens östra gren (av Elisabet Larberg).

Idrottsmiljöer i Karlstad (2003), 17 sidor. Artiklar: Idrottsrörelsens framväxt (av Per-Ola Åström), Karlstads idrottshistoria - en första skiss (av Kjell Fredriksson), Sandbäckstjärnet (av Kjell Fredriksson), Karlstads Ridklubb (av Nils Lidén) och Värmlands Idrottshistoriska Sällskap (av Kjell Fredriksson).

Rum för religion i Karlstad (2002), 21 sidor. Red. Hans Olsson. Artiklar med kortare beskrivningar: Baptistkyrkan, Betlehemskyrkan, Domkyrkan, Frälsningsarmén, Katolska kyrkan, Moskén och Pingstkyrkan. Pris: 20 kr + porto.

Skolbyggnader i Karlstad (2000), 30 sidor. Artiklar: Gamla Gymnasiet (av Per-Jan Wällgren), Herrhagsskolan (av Runo Gäard), Segerstabyns skola (av Elisabet Härenstam), Tingvallagymnasiet (av Karl-Åke Mossberg) och Tuggeliteskolan (av Nina Henningsson och Hans Olsson).

Korvkiosken vid teatern i april 1966. Foto: Lennart Fernqvist.

När korvkiosken uppfördes i mitten av 1960-talet möttes den av allmänhetens kritik. Den ritades av arkitekten John Wästlund och hade enligt många ett allt för modernt uttryck för att passa invid teaterbyggnadens rikt historiserande fasad. Kritiken tystnade inte utan låg och pyrde i decennier. Inger Alestig (text) och Urban Ekdahl (teckningar) gav 1982 ut boken "Karlstad svart på vitt" där hon beskrev kioskyggnaden så här:

*Nutiden pockar på i form av en korvbar. Som en stor fluga har den slagit ned vid den sagoslottsliknande teatern.
Jag misstänker starkt att ingen handlar där. Jag har aldrig sett någon göra det. Självs skulle jag aldrig ta en korv därifrån – man har väl sina principer.
En av vår stads paradoxer: först köper kommunen en skulptur av en finländsk konstnär. Denna placeras vid älven framför teatern. Vacker? Ful? Passar den till teatern? "Kråkboet" – som skulpturen kallas – väcker storm och debatt.
I samma veva dyker korvbaren i plåt och aluminium upp, på andra sidan teatern – inte ett ord i press eller debatter.*

Korvkiosken, som i folkmun kallades "Den kulturella korvkiosken" ägdes av Gunnar "Ascha" Andersson som drev rörelsen fram till 1993 då kommunen köpte ut honom och lät riva byggnaden. Påskyndare till detta var Kjell Fredriksson som då var VD för Karlstads Teateraktiebolag. Motivet för rivningen var inte enbart att kiosken var malplacerad, den stod i vägen för en utbyggnad av teatern. Om rivningen gick fort tog det desto längre tid att modernisera teaterbyggnaden. Först 2011 efter en utdragen process med debatt och överklaganden kunde den nya tillbyggnaden av teatern invigas.

FÖRENINGEN KARLSTAD LEVER

är en ideell förening som genom opinion och debatt verkar för att

- värdefulla hus och miljöer bevaras,
- Karlstads kulturföreningar får sina lokalbehov tillgodosedda
- det i Karlstad skapas en levande ideell kulturmiljö som främjar kontakt mellan människor i olika åldrar och med skiftande livserfarenhet.

Föreningen Karlstad Lever
Gjuteriet

Verkstadsgatan 1
652 19 KARLSTAD
054-10 00 00

info@karlstadlever.nu
www.karlstadlever.nu